



ЦЕНТР
українсько-європейського
наукового співробітництва



ВЧЕНІ ЄДИНІ
Разом ми сильніші!

Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ
Донецький державний університет внутрішніх справ
Консультативна місія Європейського Союзу в Україні (EUAM)
Південно-українська колегія медіаторів
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

II Міжнародна науково-практична конференція

ПОЛІЦЕЙСЬКА МЕДІАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН

16 вересня 2022 року



Львів-Торунь
Ліга-Прес
2022

Організаційний комітет:

Голови організаційного комітету:

Швець Дмитро Володимирович – ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент, заслужений працівник освіти України, полковник поліції; **Вітвицький Сергій Сергійович** – ректор Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, полковник поліції.

Заступники голови організаційного комітету:

Корнієнко Максим Вікторович – проректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції; **Назимко Єгор Сергійович** – перший проректор Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, майор поліції; **Мартінес Толс** – радник/тренер з питань належного врядування та управління людськими ресурсами Консультативної місії Європейського Союзу в Україні (EUAM); **Матвєєва Лілія Георгіївна** – керівник центру медіації, завідувач кафедри теорії та філософії права Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції; **Балтаджи Поліна Миколаївна** – професор кафедри державно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент; **Березовенко Любов Сергіївна** – секретар центру медіації, викладач кафедри теорії та філософії права Одеського державного університету внутрішніх справ; **Буга Володимир Васильович** – декан факультету №4 Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент; **Буга Ганна Сергіївна** – начальник відділу організації наукової роботи Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент; **Домброван Наталія Василівна** – начальник відділу організації наукової роботи Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, підполковник поліції; **Тарасенко Лідія Борисівна** – професор кафедри теорії та філософії права Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент; **Шевчук Вікторія Вікторівна** – старший викладач кафедри теорії та філософії права Одеського державного університету внутрішніх справ; **Віхляєв Михайло Юрійович** – директор Центру українсько-європейського наукового співробітництва, доктор юридичних наук, професор.

Поліцейська медіація як інструмент захисту прав та інтересів громадян : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 16 вересня 2022. – Львів-Торунь : Liha-Pres, 2022. – 112 с.

ISBN 978-966-397-257-2

У збірнику представлено матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Поліцейська медіація як інструмент захисту прав та інтересів громадян» (16 вересня 2022 року).

УДК 343.211.3(063)

© Одеський державний університет внутрішніх справ, 2022

© Донецький державний університет внутрішніх справ, 2022

© Консультативна місія Європейського Союзу в Україні (EUAM), 2022

© Південно-українська колегія медіаторів

© Центр українсько-європейського наукового співробітництва, 2022

ISBN 978-966-397-257-2

ЗМІСТ

ПРИВІТАЛЬНЕ СЛОВО	
Швець Д. В.	6
ВСТУПНА ПРОМОВА	
Вітвіцький С. С.	7
 СЕКЦІЯ 1. МЕДІАЦІЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
Emotional state of mediation parties: a problematic aspect	
Bokshorn A. V.	9
Інституту медіації в умовах воєнного стану в Україні	
Буга Г. С., Буга В. В.	12
Щодо сутності медіації у кримінальному судочинстві	
Будяченко О. М.	15
Медіація як форма відновного правосуддя	
Домброван Н. В.	18
Щодо проблеми врегулювання та закріплення вимог до медіатора	
Дудченко О. Ю.	21
Медіація як один з альтернативних способів позасудового вирішення податкових спорів	
Дузяк К. В.	23
Медіація в кримінальному процесі України	
Ковальова О. В.	27
Good Governance/Human Resources Management	
Martins Tols	30
Медіація як спосіб попередження кримінально протиправної діяльності неповнолітніх в Україні	
Назимко Є. С., Тіточка Т. І.	40
Медіація як ефективний спосіб врегулювання спорів	
Нестеренко К. О., Лелеко А. М.	43
Щодо визначення ефективності впровадження медіації для вирішення конфліктів, спорів (адміністративні та кримінальні правопорушення) серед осіб, які не досягли повноліття	
Пекарський С. П., Миронов Ю. О.	46

Щодо можливостей медіації в умовах воєнного стану Петренко Н. О.	50
Розвиток інституту медіації у кримінальному процесі в умовах воєнного стану в Україні: порівняльно-правовий аспект Піддубний Д. І.	52
Статус медіатора за українським та європейським законодавством Хлистік М. А.	56
Медіація як альтернативний (позасудовий) метод вирішення спорів Ялі А. Г.	60

СЕКЦІЯ 2. ПРАВОВА КУЛЬТУРА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО: ШЛЯХИ ТА ЗАСОБИ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

Поліція діалогу: очікування – реальність Балтаджи П. М.	63
Моральність як об’єкт кримінального правопорушення, передбаченого ст. 303 КК України (сутенерство або втягнення особи у зайняття проституцією) Коссе В. В.	66
Застосування медіації в діяльності поліції Пишна А. Г.	69
Вплив правової культури на негативні прояви правової свідомості працівників поліції Шаповалова І. О.	72
Щодо питань необхідності створення кодексу професійної етики медіатора у поліцейській діяльності Шевченко Т. В.	75

СЕКЦІЯ 3. ПОЛІЦЕЙСЬКА МЕДІАЦІЯ У СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН

Роль медіації поліції в реалізації заходів політики запобігання корупції Булгакова О. В., Полтавець А. А.	80
Медіація у випадках скарг відносно поліцейських: досвід США Ковальова О. В.	83
Правове регулювання протидії насильству стосовно дітей на європейському рівні Корнієнко М. В.	89

Поліцейська медіація в системі заходів протидії домашньому насильству Коросд С. О.	92
Роль поліції у забезпеченні неповнолітнім, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення, доступу до медіації Крестовська Н. М.	96
Історичні етапи становлення та розвитку медіації у країнах з різними правовими системами Маковій В. П., Мирза С. С.	101
Розвиток медіації в системі ювенальної юстиції Маліннікова Д. К.	105
Медіація у кримінальних справах щодо неповнолітніх Матвєєва Л. Г.	108

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-257-2-3>

ЩОДО СУТНОСТІ МЕДІАЦІЇ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Будяченко Ольга Миколаївна

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права та кримінології
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Одним із пріоритетних завдань держави має бути забезпечення розвитку альтернативних способів вирішення конфліктних ситуацій, серед яких медіація займає чільне місце. Не зважаючи на популярність

цієї процедури у багатьох країнах серед науковців, медіаторів та інших дослідників досі ведеться дискусія щодо тлумачення поняття медіації. Втім, доводиться констатувати про важливість з'ясування цього питання, адже від чіткості визначення сутності такої процедури залежить досконалість правового забезпечення її процедурних питань.

У статті 1 Закону України «Про медіацію» від 16.11.2021 р. № 1875-IX (далі – Закон про медіацію), медіація визначена позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються **запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів** [1]. При цьому, у статті 3 Закону про медіацію уточнено про те, що дія цього Закону поширюється на суспільні відносини, пов'язані з проведенням медіації з метою запобігання виникненню конфліктів (спорів) у майбутньому або врегулювання будь-яких конфліктів (спорів), у тому числі у кримінальних провадженнях з метою примирення потерпілого з підозрюваним (обвинуваченим).

Отже, метою застосування медіації у кримінальних провадженнях законодавець визначає примирення потерпілого з підозрюваним (обвинуваченим), водночас у дефініції терміна «медіація» йдеться виключно про таку мету, як врегулювання конфлікту (спору). Спор же за своєю суттю являє суперечність думок між двома або більше особами щодо певної ситуації та процес обстоювання кожним своєї думки або правоти.

У світлі наведеного виникає питання про те, який саме спір підлягає врегулюванню у кримінальних справах? Першою виникає думка про врегулювання майнового спору, у випадку пред'явлення цивільного позову в рамках кримінальної справи. Втім, зміст статті 46 Кримінального кодексу України та статтях 468-469 Кримінального процесуального кодексу України йдеться про можливість звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку з укладенням потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим угоди про примирення [2, 3].

Отже, медіація у кримінальній справі не обмежується реалізацією тільки цивільного позову по кримінальній справі і питання про мету застосування медіації по кримінальній справі не втрачає своєї актуальності. Можна вважати загальновідомим те, що метою кримінального провадження та кримінального судочинства є захист особи та суспільства в цілому від кримінальних порушень та притягнення винного до відповідальності. При цьому, притягнення винного до відповідальності забезпечується ні шляхом переговорів, а шляхом застосування до нього покарання, яке передбачено санкцією відповідної статті. Наведена мета цілком узгоджується із завданнями кримінального провадження, яке визначено у ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України [3].

Про реалізацію наведеної мети на практиці свідчить і судова практика. Наприклад, при вирішенні питання про затвердження угоди про примирення між потерпілою та підозрюваним суд встановлював відповідність покарання, про застосування якого вказано в угоді санкції статті по якій пред'явлено обвинувачення [4].

У подібний спосіб мета застосування медіації у кримінальному провадженні визначається і у науковій площині. Так, З.Д. Смітєнко та О.В. Курко слушно стверджують, що «медіація має на меті досягнення примирення між потерпілим і правопорушником, усвідомлення правопорушником наслідків своєї протиправної поведінки та відшкодування заподіяної шкоди» [5, с. 134].

На переконання А.А. Дмитренко та М.Р. Мазур, медіація у кримінальному провадженні є структурованим процесом в межах якого посередник (медіатор), об'єднуючи сторони конфлікту та полегшуючи комунікацію між ними, допомагає сторонам дійти згоди, яка задовольнить їх інтерес [6, с. 276].

Про відсутність у процесі медіації такої мети як врегулювання спору свідчить і позиція Європейського Союзу. Так, Рамкове рішення Європейського Союзу «Статус потерпілого у кримінальному судочинстві» від 15 березня 2001 р. містить таке визначення: «медіація у кримінальних справах – це процес пошуку до або під час кримінального процесу взаємоприйнятного рішення між потерпілим та правопорушником за посередництвом компетентної особи – медіатора» [7].

Отже, медіація у кримінальному провадженні не може мати на меті виключно вирішення спору. Вищевикладене дозволяє дійти висновку про необхідність уточнення легального поняття «медіація» шляхом визначення метою застосування медіації у кримінальному провадженні досягнення домовленості між потерпілим(и) та обвинуваченим, в результаті якої забезпечується захист прав та інтересів потерпілого та реалізується кримінально-правова відповідальність.

Література:

1. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 р. № 1875-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2022. № 7. Ст. 51.
2. Кримінальний кодекс України. Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст.131.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13, Ст. 88.
4. Ухвала Овідіопольського районного суду Одеської області від 13 січня 2014 року у справі № 509/5691/13-к. *Єдиний державний реєстр*

судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/37063149> (дата звернення: 17.08.2022).

5. Смітєнко З.Д., Курко О.В. Медіація як кримінально-процесуальна категорія та її застосування в кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2015/2. № 4. С. 130-138.

6. Дмитриенко А.А., Мазур М.Р. Особливості медіації у кримінальному провадженні України. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2021. № 67. С. 273-277.

7. Framework Decision 2001/220/JHA – Standing of victims in criminal proceedings. Official Journal of the European Communities 22.3.2001 L 82/1.

МАТЕРІАЛИ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**ПОЛЩЕЙСЬКА МЕДІАЦІЯ
ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ПРАВ
ТА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН**

16 вересня 2022 року

Підписано до друку 09.09.2022. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 6,51. Тираж 100. Замовлення № 0922-128.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Надруковано: ТОВ «ЛІГА-ПРЕС»
Свідцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6423 від 04.10.2018 р.
Україна, м. Львів, 79012, вул. Кастелівка, 9
Польща, м. Торунь, 87-100, вул. Лубіцка, 44. Тел. +38 (050) 758 14 36